

C69 – SWAP1

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2007-2008

27 november 2007

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

SUBCOMMISSIE VOOR WAPENHANDEL

INHOUD

- Vraag om uitleg van de heer Eloi Glorieux tot mevrouw Patricia Ceysens, Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel, over mogelijke heruitvoer van Vlaamse wapentechnologie via India naar Myanmar 1
- Vraag om uitleg van de heer Eloi Glorieux tot mevrouw Patricia Ceysens, Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel, over het advies van het Vlaamse Vredesinstituut over de principes van goed bestuur toegepast op het beleid inzake wapenhandel 3

Voorzitter: de heer Jan Roegiers

Vraag om uitleg van de heer Eloi Glorieux tot mevrouw Patricia Ceysens, Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel, over mogelijke heruitvoer van Vlaamse wapentechnologie via India naar Myanmar

De voorzitter: De heer Glorieux heeft het woord.

De heer Eloi Glorieux: Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, mijn vraag is misschien een beetje gedateerd voor wat de feiten betreft, maar wat het principe betreft, is ze nog altijd van toepassing.

Een aantal maanden geleden bracht een aantal Europese ngo's een rapport uit onder de titel "Indian helicopters for Birma: making a mockery of embargoes?" Daarin werd aangeklaagd dat India ondanks de verschillende internationale embargo's toch militaire apparatuur aan Myanmar wilde doorverkopen. Het ging onder meer over T55-gevechtstanks, pantserwagens, 155 millimeter artilleriegeschut, mortieren en een Indische Advanced Light Helicopter. India zou deze zaken aan een gunstprijsje aan Myanmar verkopen. In ruil zou het regime in Myanmar hard optreden tegen Indische separatisten.

De onderzoekers die het rapport samenstelden, hebben zich gebaseerd op het internationaal gerenommeerd defensietijdschrift Jane's Defence Weekly. Het rapport vermeldt dat de militaire helikopters die India aan Myanmar wil doorverkopen ook componenten bevatten van een tiental ondernemingen uit zes Europese lidstaten, waaronder België. Het Belgische bedrijf dat genoemd werd, is het Waalse bedrijf Forges de Zeebrugge. De auteurs van het rapport beklemtonen dat deze bedrijven of de autoriteiten die de exportvergunningen hebben afgeleverd, de Europese verdragscode of het embargo strikt genomen niet overtreden omdat ze aan India hebben geleverd. Indien de levering rechtstreeks was gebeurd aan Myanmar, dan zou er wel sprake zijn van een flagrante overtreding.

Het is duidelijk dat dit soort heruitvoer het hele Europese beleid inzake wapenexport ondermijnt. De ngo's die het rapport hebben samengesteld, pleiten er dan ook voor dat de exportvergunnende overheden in de Europese lidstaten in de vergunningsvoorwaarde een specifieke clause zouden opnemen waarin staat dat de heruitvoer van de geëxporteerde militaire technologie enkel mogelijk is met de toestemming van de exportvergunnende overheid van het betrokken EU-land. Indien Vlaanderen de F16's die het koopt van de Verenigde Staten zou

willen doorverkopen, dan kan dat enkel met de expliciete toestemming van de Verenigde Staten.

Wat de Belgische militaire apparatuur betreft, wordt in het rapport enkel verwezen naar de raketlanceerders van het Waalse Forges de Zeebrugge uit Herstal. Die raketlanceerders worden gemonteerd langs de flanken van de helikopters. Het feit dat enkel dit bedrijf wordt genoemd, biedt geen enkele garantie dat in de gevechtstanks of helikopters die India aan Myanmar wil doorverkopen geen technologie of apparatuur verwerkt zit die de afgelopen maanden of jaren door Vlaamse bedrijven met Vlaamse exportvergunningen aan de Indische defensie werd geleverd.

We merken trouwens dat in de opeenvolgende zesmaandelijksse wapenhandelsverslagen regelmatig heel wat apparatuur en technologie vanuit Vlaanderen naar India wordt uitgevoerd. Het zevende halfjaarlijkse wapenhandelsverslag, dat de tweede helft van 2006 omvat, geeft een aantal concrete voorbeelden van apparatuur en technologie die Vlaanderen naar India heeft uitgevoerd. Daar is apparatuur bij die specifiek geschikt is om onder andere in helikopters of gevechtstanks te worden ingebouwd.

Dit zijn voorbeelden van de meest recente leveringen, maar ook de vorige jaren werd steevast militair bruikbare apparatuur en technologie uit Vlaanderen naar India geëxporteerd. Dat is zeer verontrustend, onder meer omwille van de mogelijke doorverkoop, zoals in het geval van India, aan dictatoriale regimes. Daarnaast is India een land dat nog steeds een sluimerend conflict heeft met Pakistan, een land dat op illegale wijze kernwapens heeft ontwikkeld.

Mevrouw de minister, ik heb mijn vraag op 25 september ingediend. Ondertussen is er al heel wat gebeurd. Ook de Europese Commissie heeft haar licht opgestoken bij de Indische overheden, die evenwel zeiden dat er niets klopte van het verhaal. Als gevolg van de mediabelangstelling voor het neerslaan van de volksofstand in Myanmar is Indië blijkbaar een beetje voorzichtiger geworden en heeft ze de deal misschien afgeblazen. De informatie over de deal kwam van Jane's Defence Weekly, doorgaans een goed geïnformeerd tijdschrift uit de sector zelf.

Mevrouw de minister, bent u op de hoogte van het rapport dat Amnesty International en een heleboel andere ngo's hebben samengesteld? Weet u waar de wapensystemen, militair bruikbare technologie en apparatuur waarvoor u of uw voorganger de afgelopen

jaren uitvoerlicenties aan Indië hebt verleend, terecht is gekomen? Werden ze effectief gebruikt? Heeft de Vlaamse overheid daarover informatie? Werd deze technologie gebruikt in de T55-gevechtstanks en in de helikopters die volgens Jane's Defence Weekly geleverd zouden worden aan Myanmar?

Bent u het eens met de vraag van de ngo's uit de vredes- en mensenrechtenbeweging dat er in het wapenexportbeleid sluitende heruitvoerclausules moeten worden opgenomen? Zo ja, hoe denkt u dat dan te verwezenlijken? Hoe kunnen we dan de controle en de handhaving op de niet-heruitvoer van Vlaamse wapentechnologie naar landen waartegen een EU- of VN-embargo bestaat, organiseren? Indien de verkoop plaatsvindt, is het dan opportuun hierover contact op te nemen met de Indische autoriteiten? Acht u het zinvol en nodig om omzichtiger om te springen met de export van wapens en dual-usegoederen naar Indië? Wat dit laatste punt betreft, ben ik niet zo optimistisch. Maar wat nu niet is, kan nog komen.

Mevrouw de minister, deze concrete deal is misschien geen zaak meer, maar het principe blijft belangrijk.

De heer Jan Roegiers: Mevrouw de minister, de vraag over de sluitende heruitvoerclausules komt steeds opnieuw terug, ook naar aanleiding van de verschillende – halfjaarlijkse en jaarlijkse – rapporten. Samen met de heer Glorieux ben ik benieuwd naar uw standpunt terzake.

De voorzitter: Minister Ceysens heeft het woord.

Minister Patricia Ceysens: Mijnheer Glorieux, ik ben op de hoogte van het rapport 'Indian helicopters for India: making a mockery of embargoes?', dat op 16 juli 2007 verscheen in het door u vermelde tijdschrift. Hieruit leid ik af dat er volgens het onderzoek van Amnesty International geen Vlaamse bedrijven betrokken zijn bij die Advanced Light Helicopter van het Indische Hindustan Aeronautics Ltd, noch bij de ontwikkeling van de T55-gevechtstanks.

Een onderzoek van mijn eigen diensten werd toegespitst op de uitvoervergunningen die vanaf december 2005 werden toegekend. Sinds die periode beschikken we immers over een database met gedetailleerde informatie. Het onderzoek werd beperkt tot de uitvoer van wapens. Er was slechts één geweigerde aanvraag voor doorvoer. De uitvoer van goederen voor tweërlei gebruik werd buiten beschouwing gelaten, aangezien het vooral om chemicaliën ging die geen toepassing vonden in gevechtstanks of helikopters.

Uit dit onderzoek op basis van certificaten van eindbestemming blijkt dat de goederen die door de Vlaamse bedrijven naar Indië werden uitgevoerd, niet bestemd waren voor de ALH-helikopters, noch voor de T55-gevechtstanks. Bijkomende bevraging bij de uitvoerders

bevestigde deze stelling, al zouden sommige uitgevoerde goederen hiervoor theoretisch hebben kunnen dienen.

Bij uitvoer kunnen drie types van documenten worden aangevraagd: het internationaal invoercertificaat – het IIC –, het nationaal invoercertificaat – het NIC – en het certificaat van eindbestemming – het CEB. Bij een internationaal en nationaal invoercertificaat kunnen de Belgische noch de Vlaamse autoriteiten hun visie opleggen aan de autoriteiten van het land van bestemming.

In een dergelijk IIC of NIC bevestigt het ontvangende land dat een eventuele wederuitvoer zal geschieden overeenkomstig de nationale wetgeving in dat land van bestemming. Bij een certificaat van eindbestemming kan principieel één wederuitvoerclausule gebruikt worden, dus ook een clausule waarbij wederuitvoer afhankelijk wordt gesteld van de toestemming van de Vlaamse autoriteiten. Het is echter zeer de vraag in welke mate die afdwingbaar zou zijn, tenzij er een bilateraal akkoord is tussen twee staten of deelstaten, of tussen een staat en een deelstaat dat alles vastlegt.

Aangezien de T55 gevechtstanks en de ALH helikopters geen Vlaams materiaal bevatten, is er geen misbruik geweest van vergunningen uitgereikt door het Vlaamse Gewest, door afwijking van het criterium 7 van de Europese gedragscode. Het behoort tot de FOD Buitenlandse Zaken om in het kader van zijn veiligheidsbeleid, al dan niet in concertatie met de gewesten, desgevallend actie te ondernemen of zich eventueel aan te sluiten bij een mogelijk Europees initiatief om de Indische autoriteiten te contacteren. Er werd een eerste stap gezet door bevraging van de Europese Unie bij de Indische overheid. De FOD Buitenlandse Zaken zou zich bij dit initiatief aansluiten. Op donderdag 29 november staat dit punt op vraag van het Verenigd Koninkrijk op de agenda van de werkgroep van de Europese Raad inzake conventionele wapens.

Alle aanvragen voor uitvoervergunningen naar India worden ingediend op basis van zo'n CEB. Indien nodig worden ze aangevuld met bijkomende informatie over de eindgebruiker en/of het eindgebruik. Meestal worden ze gecertificeerd door de Belgische ambassade ter plaatse. Ikzelf in 2003-2004, mijn voorganger tot 1 september 2007, en vanaf nu ikzelf, beoordelen deze aanvragen steeds op basis van een omstandige technische analyse en een politiek advies van de Dienst Controle Wapenhandel, desgevallend aangevuld met het advies van de ambtelijke adviescommissie. Dit advies is gebaseerd op het respect van de criteria van de Europese gedragscode die in België, als enige EU-lidstaat, werd ingeschreven in de wet. Bovendien houdt dit advies rekening met weigeringen uitgesproken door andere Europese lidstaten. Het strikt opvolgen van deze procedure houdt in dat alle aanvragen steeds met de vereiste omzichtigheid worden behandeld.

De voorzitter: De heer Glorieux heeft het woord.

De heer Eloi Glorieux: Mevrouw de minister, bedankt. Als ik uw antwoord als waar mag beschouwen – en ik heb geen enkele reden om dat niet te doen – dan ga ik ervan uit dat talrijke door Vlaanderen geleverde goederen niet in de desbetreffende wapentuigen, helikopters en gevechtstanks werden gebruikt. Ik neem daar akte van.

Ik ben wel bezorgd om het feit dat u inderdaad zegt dat we onze visie niet kunnen opleggen aan bestemmingslanden en dat het invoeren van bepaalde clausules hoe dan ook moeilijk ter plaatse afdwingbaar is. Dat maakt me ongerust. Het gaat over wapens en we weten ondertussen wel wat mensen wereldwijd met wapens aanrichten. Als we zo'n zaken niet kunnen afdwingen, als we onze visie niet kunnen opleggen, dan moeten we dubbel voorzichtig zijn bij de uitvoer, niet alleen naar landen met conflicten, maar ook naar andere landen, want een land dat nu helemaal handelt volgens de democratische principes en de mensenrechten, doet dat morgen misschien niet meer. Wapens zijn vaak duurzamer dan politieke regimes. We moeten dus een grote voorzichtigheid aan de dag leggen.

Ik heb vragen bij uw stelling over het toepassen van de Europese gedragscode. Ik heb vragen bij een heleboel bestemmingslanden, maar in dit concrete geval zeker bij India. Een van de punten van de gedragscode stelt duidelijk dat niet mag worden geleverd aan landen met sluimerende conflicten, aan landen die territoriale aanspraken laten gelden op het grondgebied van anderen. In dit geval gaat het om Pakistan, om Kasjmir. Het gaat om een sluimerend conflict dat al jaren aansleept en dat nu eens wat meer bekoelt en daarna weer opflakkert. Ik herhaal dat wapens meestal langer in dienst blijven dan dat de periodes van politieke rust duren. Ik ben het dus niet volledig met u eens dat we de Europese gedragscode rigoureuze toepassen. Ik heb eerder de indruk dat we er nogal soepel mee omspringen. Ik pleit ervoor om de zaken in de toekomst op een meer stringente manier te bekijken. Ik neem eens te meer voor waar aan dat dit maal niets van de technologie door India in deze wapens werd ingebouwd, maar we hebben natuurlijk geen enkele garantie voor de toekomst. Een volgende keer doet India het misschien wel met Vlaamse technologie.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Eloi Glorieux tot mevrouw Patricia Ceysens, Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel, over het advies van het Vlaams Vredesinstituut over de principes van goed bestuur toegepast op het beleid inzake wapenhandel

De voorzitter: De heer Glorieux heeft het woord.

De heer Eloi Glorieux: Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, we hebben al een tijdje een Vlaams Vredesinstituut. De collega's zullen beamen dat we geregeld heel grondige documenten en analyses ontvangen van het Vlaams Vredesinstituut. Ze hebben mij al meerdere keren geholpen om een bredere kijk te krijgen op heel wat belangrijke zaken die ons allen aanbelangen.

Op 24 september heeft het Vlaams Vredesinstituut een adviesnota afgeleverd over 'Principes van goed bestuur toegepast op het beleid inzake wapenhandel'. In de nota beveelt het Vlaams Vredesinstituut aan om administratieve termijnen voorop te stellen voor de behandeling van vergunningsaanvragen voor de uit- en uitvoer van militaire goederen en goederen voor tweërlei gebruik. Deze termijnen moeten streefdoelen zijn. Daar wordt echt wel op gehamerd. Het gaat eerder om streefdoelen dan om bij decreet vastgelegde juridisch afdwingbare termijnen. Deze – wat mij betreft zeer terechte – keuze werd ingegeven door het feit dat de kwaliteit van de beslissing moet primeren. Het is belangrijk dat de procedure grondig verloopt. De overheid moet in de eerste plaats de garantie bieden dat goederen die een bedreiging vormen voor vrede en veiligheid, niet uitgevoerd worden. Hiervoor zijn er natuurlijk verschillende technische, politieke en juridische adviezen nodig, die niet steeds op korte termijn kunnen worden ingewonnen. Het is daarom belangrijk dat de vooropgestelde termijn een streeftermijn is die geldt voor alle aanvragen in het algemeen, in plaats van een heel concrete juridisch afdwingbare termijn.

Tegelijk dient de vergunningsprocedure op een efficiënte wijze te verlopen, zodat de bedrijven niet nodeloos lang in onzekerheid gelaten worden. Dat is evident. Het Vlaams Vredesinstituut pleit precies daarom voor het opstellen van indicatieve administratieve termijnen voor de duur van de behandeling van vergunningsaanvragen, voor het bekendmaken van deze termijnen en voor een rapportage over de mate waarin de doelstellingen gehaald werden. Het gaat hierbij niet om absolute termijnen die voor alle vergunningsaanvragen nageleefd worden, maar wel om indicatieve termijnen die een streefcijfer weergeven waarbinnen een bepaald percentage van de vergunningsaanvragen afgehandeld zal worden.

Hiervoor werd onderzocht hoe het in verschillende buurlanden gebeurt. Op basis van de benchmark kwam dit voorstel tot stand. Daardoor zou de overheid, volgens het Vlaams Vredesinstituut, de transparantie van de licentieprocedure verbeteren, een betere parlementaire controle toelaten en tevens ook tegemoetkomen aan de verzuchtingen van het bedrijfsleven. Ik herhaal dat het advies gebaseerd is op een aantal geldende praktijken in onze buurlanden.

Mevrouw de minister, mijn vraag is even kort als duidelijk. Bent u bereid om deze aanbevelingen van het Vlaams Vredesinstituut op te nemen in het beleid?

De voorzitter: Minister Ceysens heeft het woord.

Minister Patricia Ceysens: Het vooropstellen van indicatieve administratieve termijnen voor de behandeling van vergunningen en het bekendmaken ervan draagt uiteraard principieel mijn instemming weg. Daarbij doen zich echter een aantal zowel juridische als puur praktische moeilijkheden voor.

Vandaag ontbreekt in Vlaanderen een juridisch draagvlak voor dergelijke maatregelen. Binnen de vigerende regelgeving voor uit-, in- of doorvoer van wapens en aanverwant materieel en goederen voor tweërlei gebruik worden geen specifieke administratieve termijnen opgelegd. We kunnen wel terugvallen op de beginselen van behoorlijk bestuur. Die worden ontwikkeld via jurisprudentie maar werden ook opgenomen in het charter van de Vlaamse overheid.

Er bestaan verschillende types vergunningen. Die zorgen voor praktische problemen om eenduidige administratieve behandelingstermijnen vast te leggen. Wanneer ze worden vastgelegd, moeten ze bovendien ook nagekomen worden.

Verschillende types vergunningen zijn gekenmerkt door verschillende gevoeligheden die de behandelingstermijn kunnen beïnvloeden, bijvoorbeeld in-, uit- of doorvoer, tijdelijke of definitieve vergunningen, verlengingen, wapens en aanverwant materieel of goederen voor tweërlei gebruik, individuele of globale vergunningen, de aard van het land van bestemming en soms ook het eindgebruik.

Verschillende types vergunningen kennen verschillende aanvraagmodaliteiten die noodzaken tot het inwinnen van externe adviezen of het vervullen van bepaalde verplichtingen opgelegd door de Europese Unie of exportcontroleorganismen die aanvullende stavende documenten kunnen vereisen zoals de voorafgaande vergunning van de FOD Justitie, een internationaal invoercertificaat of een certificaat van eindbestemming.

Deze juridische en praktische problemen zorgen ervoor dat de geldende praktijk in onze buurlanden ook niet systematisch kan worden gekopieerd naar Vlaanderen. Toch ben ik het voorstel tot indicatieve administratieve termijnen zeker niet ongenegen. Daarom stel ik in eerste instantie voor dat de administratie meer openheid aan de dag zou leggen en zich ertoe zou verbinden om de aanvrager op de hoogte te houden van het concrete verloop van de vergunningsaanvraag. Dat zal de aanvrager een beter inzicht geven in de redenen van het nodige tijdsverloop. In een volgend stadium moeten we overwegen of het invoeren van indicatieve termijnen bij bepaalde vergunningsaanvragen haalbaar is. Bij vergunningsaanvragen blijft de kwaliteit van de behandeling primordiaal

maar de behandelingstermijn moet in alle opzichten redelijk blijven.

De voorzitter: De heer Glorieux heeft het woord.

De heer Eloi Glorieux: Mevrouw de minister, u zegt dat er een aantal praktische en juridische bezwaren zijn. Wat die juridische bezwaren betreft, is het intussen vijf jaar geleden dat deze bevoegdheid werd overgeheveld naar het Vlaamse niveau. Het wordt dan ook hoog tijd dat er een decreet komt. Wat de praktische bezwaren betreft, klopt het dat er geen eenduidige procedure mogelijk is omdat er verschillende soorten aanvragen zijn. Voor sommige landen moeten er wellicht meer criteria worden gescreend dan voor andere. Daar kan men dus geen eenduidige termijn op plakken. Het moet echter mogelijk zijn om een aantal categorieën te creëren en daar standaard streeftermijnen aan te hangen.

Mevrouw de minister, u hebt gezegd dat u het principe op zich genegen bent en dat u in fases wilt werken. Dat is goed, zolang elke stap die gezet wordt, een stap in de goede richting is.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
